

Bruxelles, 18.5.2022.
COM(2022) 230 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM
VIJEĆU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU
TE ODBORU REGIJA**

Plan REPowerEU

{SWD(2022) 230 final}

Uvod

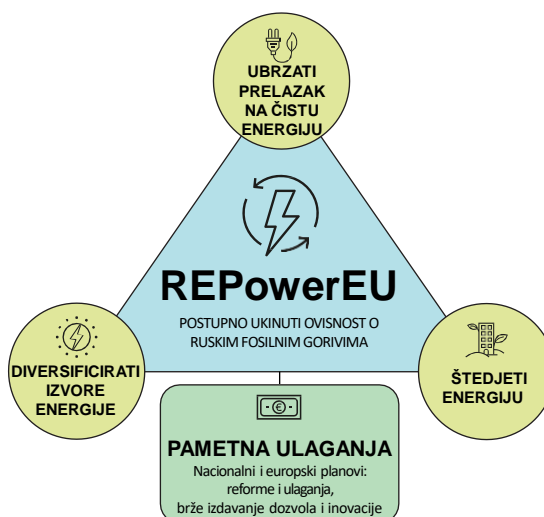
Ničim izazvana i neopravdana agresija Rusije na Ukrajinu uvelike je poremetila svjetski energetska sustav. Prouzročila je teškoće zbog visokih cijena energije i povećala zabrinutost u pogledu energetske sigurnosti, a prekomjerna ovisnost EU-a o uvozu plina, nafte i ugljena iz Rusije došla je u prvi plan. Visoki iznosi kojima se plaćaju ruska fosilna goriva pomažu Rusiji da nastavi rat protiv Ukrajine.

Čelnici EU-a su u okviru Europskog vijeća u ožujku 2022. postigli dogovor¹ o što ranijem postupnom ukidanju ovisnosti Europe o uvozu ruske energije. Oslanjajući se na Komunikaciju Komisije², pozvali su Komisiju da brzo predstavi detaljan plan REPowerEU. Uvoz ugljena i nafte sad treba biti obuhvaćen režimom sankcija. Nedavni prekidi opskrbe plinom u Bugarskoj i Poljskoj pokazuju da hitno treba riješiti problem nepouzdanosti opskrbe ruskom energijom.

Cilj je plana REPowerEU što prije smanjiti našu ovisnost o ruskim fosilnim gorivima ubrzanjem prelaska na čistu energiju i udruživanjem snaga kako bi se postigao otporniji energetska sustav i istinska energetska unija.

Već ove godine možemo znatno smanjiti ovisnost o ruskim fosilnim gorivima i ubrzati energetska tranziciju. Na temelju paketa „Spremni za 55 %” i dovršetka mjera za energetska sigurnost opskrbe i skladištenja, u ovom planu REPowerEU predlaže se dodatni skup mjera za³:

- uštedu energije,
- diversifikaciju isporuke,
- brzo nadomještanje fosilnih goriva ubrzanjem prelaska Europe na čistu energiju,
- pametno kombiniranje ulaganja i reformi.

¹ Zaključci Europskog Vijeća, 24. i 25. ožujka 2022.

² Komunikacija REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju, COM(2022) 108 final, 8. ožujka 2022.

³ Vidjeti potpuni popis mjera u Prilogu 1.

Udruživanjem tih mjera strukturno će se preobraziti energetska sustava EU-a. Za njih je potrebna učinkovita koordinacija između europskih regulatornih i infrastrukturnih mjera, kao i nacionalna ulaganja i reforme te zajednička diplomacija u području energije. Potrebna je i koordinacija između mjera na strani potražnje kako bi se smanjila potrošnja energije i preobrazili industrijski procesi radi zamjene plina, nafte i ugljena električnom energijom iz obnovljivih izvora i čistim vodikom, i mjera na strani opskrbe kako bi se stvorili kapaciteti i okvir za veću primjenu i proizvodnju energije iz obnovljivih izvora.

Pravednost i solidarnost temeljna su načela europskog zelenog plana. Naše zajedničko djelovanje za što brži prelazak na čistu energiju stoga povećava potrebu za učinkovitim politikama zapošljavanja, politikama stjecanja vještina i socijalnim politikama, u skladu s europskim stupom socijalnih prava. Ovisnost o ruskim izvorima energije razlikuje se među državama članicama jer se stanje u području energije i kombinacije izvora energije razlikuju od zemlje do zemlje. Te su razlike uzete u obzir u pristupu primijenjenom u ovom planu REPowerEU te se predlaže niz uravnoteženih odgovora koji odgovaraju specifičnim potrebama država članica, a istodobno se EU u cjelini usmjerava prema klimatskoj neutralnosti do 2050.

REPowerEU temelji se na potpunoj provedbi prijedloga iz paketa „Spremni za 55 %” podnesenih prošle godine, a da se pritom ne mijenja cilj smanjenja neto emisija stakleničkih plinova od najmanje 55 % do 2030. i klimatske neutralnosti do 2050. u skladu s europskim zelenim planom. Pozitivno će utjecati na smanjenje emisija u EU-u tijekom ovog desetljeća. Međutim, brzo postupno napuštanje uvoza fosilnih goriva iz Rusije utjecat će na putanju tranzicije ili način na koji ostvarujemo klimatski cilj u usporedbi s prethodnim pretpostavkama.

Plan REPowerEU ne može funkcionirati bez brze provedbe svih prijedloga iz paketa „Spremni za 55 %” i ambicioznijih ciljeva u pogledu obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti. U toj novoj stvarnosti potrošnja plina u EU-u smanjivat će se bržim tempom, čime će se ograničiti uloga plina kao prijelaznog goriva. Međutim, odmah od ruskih fosilnih goriva zahtijevat će i ciljana ulaganja za sigurnost opskrbe plinskom infrastrukturom i vrlo ograničene promjene naftne infrastrukture, uz velika ulaganja u elektroenergetsku mrežu i okosnicu za vodik na razini EU-a. Istodobno, neki od postojećih kapaciteta za ugljen mogli bi se koristiti i dulje nego što se prvotno očekivalo, a određenu ulogu igrat će i nuklearna energija te domaći izvori plina.

Javnost očekuje da će EU i njegove države članice ispuniti obveze u pogledu smanjenja naše ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima. Da bi EU trebao što prije smanjiti svoju ovisnost o ruskom plinu i nafti smatra 85 % ispitanika. Usto, 84 % ispitanika slaže se da je zbog ruske agresije na Ukrajinu hitno potrebno da države članice EU-a ulažu u obnovljivu energiju⁴.

Iako su neke države članice već najavile da namjeravaju prestati s uvozom fosilnih goriva iz Rusije, **nijedna država članica ne može sama riješiti taj izazov**. Zajedničkim procjenama potreba i planiranjem, zajedničkom nabavom i boljom koordinacijom osigurat ćemo da postupno ukidanje naše ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima bude moguće i cjenovno pristupačno za sve države članice. Zakonodavstvo o obnovljivim izvorima energije i energetske učinkovitosti pomoći će u postizanju ambicioznih ciljeva. Istinski međusobno

⁴ *Flash Eurobarometer 506: EU's response to the war in Ukraine* (Flash Eurobarometer 506: Odgovor EU-a na rat u Ukrajini), 5. svibnja 2022.

povezana i otporna energetska mreža EU-a omogućit će energetska sigurnost za sve. Te su mjere naš plan za obnovu kapaciteta EU-a.

1. Uštede energije

Uštede su najbrži i najjeftiniji način rješavanja trenutne energetske krize. Smanjenjem potrošnje energije kratkoročno i dugoročno se smanjuju visoki računi kućanstava i poduzeća za energiju te se smanjuje uvoz ruskih fosilnih goriva. Smanjenje potrošnje energije tako da se poveća učinkovitost temeljna je sastavnica prelaska na čistu energiju, kojom se povećava otpornost gospodarstva EU-a, a njegova konkurentnost štiti od visokih cijena fosilnih goriva.

Štednja energije pomoći će povećanju naših zaliha u narednim kritičnim mjesecima dok se provode ulaganja. U popratnoj Komunikaciji o štednji energije u EU-u predstavljen je dvodijelan pristup: jačanje strukturnih promjena srednjoročnim i dugoročnim mjerama energetske učinkovitosti i postizanje neposredne uštede energije promjenama u ponašanju.

Provedbom paketa „Spremni za 55 %” naša potrošnja plina smanjila bi se za 30 % do 2030., pri čemu bi više od trećine tih ušteda bilo ostvareno ispunjavanjem cilja EU-a u pogledu energetske učinkovitosti. Izradom ažuriranih modela procjenjuje se učinak postupnog ukidanja ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima⁵ u smislu viših cijena energije i manje uporabe prirodnog plina. Daljnje smanjenje potrošnje energije u usporedbi s prethodnim prijedlogom Direktive o energetske učinkovitosti⁶ i ambiciozniji ciljevi u pogledu energije iz obnovljivih izvora omogućili bi EU-u da u potpunosti ispuni ciljeve REPowerEU-a, pri čemu se ostali dijelovi paketa „Spremni za 55 %” ne bi mijenjali.

- Komisija stoga predlaže povećanje obvezujućeg cilja iz Direktive o energetske učinkovitosti na 13 %.

Osim toga, Komisija poziva Parlament i Vijeće da Direktivom o energetske svojstvima zgrada omoguće dodatne uštede i povećanje energetske učinkovitosti u zgradama te da podrže ambiciju Komisijina Prijedloga uredbe o ekološkom dizajnu održivih proizvoda⁷, čija će brza primjena dovesti do daljnjih ušteda energije zahvaljujući poboljšanoj energetske i resursnoj učinkovitosti širokog raspona proizvoda.

Dok se ne postigne dogovor o zakonodavnim mjerama, neposredne uštede energije mogu se ostvariti promjenom našeg ponašanja. Europska komisija pokrenula je, u suradnji s Međunarodnom agencijom za energiju (IEA), plan od devet točaka „Playing my part” („Moja uloga”) za smanjenje potrošnje energije u EU-u. Na temelju doprinosa dionika IEA procjenjuje da bi se tim vrstama kratkoročnih mjera za uštedu energije moglo postići petpostotno smanjenje potražnje za plinom (oko 13 milijardi m³) i potražnje za naftom (oko 16 Mtoe).

Države članice također bi trebale u potpunosti iskoristiti mjere potpore kao što su snižene stope PDV-a za visokoučinkovite sustave grijanja i izolaciju u zgradama te druge mjere za određivanje cijena energije kojima se potiče prelazak na dizalice topline i kupnja učinkovitijih uređaja. Takvim bi se mjerama trebali ublažiti socijalni i distribucijski učinci, npr. stavljanjem

⁵ Scenarij REPowerEU u radnom dokumentu službi Provedba akcijskog plana REPowerEU: Potrebe za ulaganjima, akcelerator vodika i postizanje ciljeva za biometan, koji je priložen ovoj Komunikaciji.

⁶ COM(2021) 558 final, 14.7.2021.

⁷ COM(2022) 142 final, 30.3.2022.

u prvi plan ranjivih kućanstava koja ne mogu platiti račune za energiju i ublažavanjem mogućeg učinka ubrzane energetske tranzicije, koja bi mogla dovesti do neposrednih potreba za usavršavanjem i prekvalifikacijom, na tržište rada.

Pojačana provedba i ambiciozno ažuriranje **nacionalnih energetskih i klimatskih planova (NECP-i)** ključni su za ostvarivanje ciljeva plana REPowerEU. Nacionalni energetski i klimatski planovi imaju ključnu ulogu u jačanju povjerenja ulagača i predvidljivosti ulaganja. Osiguravaju dobar okvir za planiranje i poticanje smanjenja uporabe fosilnih goriva.

- Komisija u drugom dijelu ove godine namjerava objaviti smjernice za ažuriranje nacionalnih energetskih i klimatskih planova država članica 2024. te će izvijestiti o napretku plana REPowerEU, među ostalim u izvješćima o stanju energetske unije i djelovanju u području klime.

Regije i gradovi imaju vodeću ulogu u izradi mjera za štednju energije prilagođenih njihovom lokalnom kontekstu. Trebali bi pokrenuti programe informiranja i potpore, energetske preglede i planove upravljanja energijom, obvezati se na ciljeve uštede te osigurati sudjelovanje građana, primjerice u okviru Europske misije za klimatski neutralne i pametne gradove ili Europske urbane inicijative u okviru kohezijske politike.

2. Diversifikacija uvoza energije

EU već nekoliko mjeseci intenzivno surađuje s međunarodnim partnerima na diversifikaciji opskrbe⁸ i ublažavanju rasta cijena energije.

Na temelju mandata Europskog vijeća iz ožujka Komisija i države članice uspostavile su **Platformu EU-a za energiju za dobrovoljnu zajedničku kupnju plina, ukapljenog prirodnog plina i vodika**. Komisija i Bugarska osnovale su 5. svibnja prvu regionalnu radnu skupinu u okviru Platforme EU-a za kupnju energije, u koordinaciji sa susjedima na jugoistoku Europe.

Platforma EU-a za energiju ispunit će tri funkcije kojima se podupire zajednička kupnja plina:

- agregiranje i strukturiranje potražnje: objedinjavanjem potražnje utvrdit će se i agregirati sporne količine na temelju dugoročnih ugovora koji istječu, kao i fleksibilne količine u okviru postojećih dugoročnih ugovora o plinu, što bi kratkoročno moglo dovesti do potražnje od 30 do 70 milijardi m³. Osim toga, Komisija će poticati diversifikaciju ponude i razmotrit će zakonodavne mjere koje će s vremenom zahtijevati takvu diversifikaciju. Objedinjavanje potražnje podupirat će se elektroničkim alatima koji će postupak učiniti sigurnim, automatiziranim i pristupačnim za korisnike,
- optimirana i transparentna uporaba infrastrukture za uvoz, skladištenje i transport plina kojom se maksimalno povećava sigurnost opskrbe i nadopuna skladišnih kapaciteta. Uspostavit će se mehanizam i informatički alat kako bi se poboljšala transparentnost rezervacija infrastrukture, tj. preostale dostupnosti, sekundarna tržišta, preusmjeravanje i postojeća uska grla. Informacije će se razmjenjivati u skladu s protumonopolskim pravilima,

⁸ [EU-US LNG 2022_2.pdf \(europa.eu\)](#)

- međunarodni doseg: zajednički međunarodni doseg bit će usmjeren na sklapanje dugoročnih okvira suradnje s pouzdanim partnerima putem obvezujućih ili neobvezujućih sporazuma kojima se podupire kupnja plina i vodika te razvoj projekata čiste energije, uz potpuno iskorištavanje kolektivne snage Unije.

Kao sljedeći korak Komisija će razmotriti razvoj dobrovoljnog operativnog „mehanizma zajedničke kupnje” odgovornog za pregovaranje i ugovaranje u ime država članica sudionica o ukupnoj potražnji za plinom i konkurentnom puštanju na tržište. Takav mehanizam mogao bi biti u obliku zajedničkog pothvata ili subjekta u poslovnom vlasništvu, čime bi se iskoristila snaga europskog tržišta. Njegov utjecaj na tržišno natjecanje podlijegat će preispitivanju.

Platforma će djelovati i u okviru regionalnih radnih skupina, koje će utvrditi potrebe i diversifikaciju mogućnosti opskrbe te koordinirati ugovorna pitanja⁹. U okviru Platforme uspostaviti će se poseban postupak u suradnji s državama članicama u području zajedničke nabave vodika¹⁰.

Stručno znanje industrije o globalnom energetsom tržištu bit će važno za uspjeh Platforme. Savjetodavna skupina obavještavat će Platformu o pitanjima kao što su trgovina ukapljenim prirodnim plinom, financiranje, zaštita od rizika i drugi elementi u lancu vrijednosti. Informacije će se morati razmjenjivati u skladu s protumonopolskim pravilima.

U skladu sa zaključcima Europskog vijeća Platforma EU-a za energiju otvorena je za ugovorne stranke Energetske zajednice (zapadni Balkan, Ukrajina, Moldova, Gruzija). Platforma bi trebala koristiti i partnerima EU-a u bliskom susjedstvu, partnerima koji su se obvezali na poštovanje pravila unutarnjeg tržišta EU-a i zajedničku sigurnost opskrbe. Blisko će surađivati s Tajništvom Energetske zajednice kako bi pomogla ugovornim strankama da što bolje iskoriste Platformu.

Hitno usklađivanje elektroenergetskih mreža Ukrajine i Moldove s europskom mrežom sredinom ožujka pokazuje predanost osiguravanju međupovezanosti Ukrajine i Moldove s elektroenergetskom mrežom EU-a. Čim se dovrše nužna tehnička poboljšanja, države članice u regiji moći će kupiti višak električne energije iz Ukrajine, čime će se nadoknaditi dio smanjenog uvoza plina.

Uz potpunu provedbu plana REPowerEU, visoke cijene, alternative plinu (održivi biometan, vodik iz obnovljivih izvora), daljnje uvođenje obnovljivih izvora energije i strukturne mjere potražnje kao što je energetska učinkovitost, očekuje se da će se potražnja za plinom u EU-u smanjiti brže nego što je predviđeno u okviru paketa „Spremni za 55 %”. EU će svojim međunarodnim partnerima pružiti dugoročnu perspektivu za uzajamno korisnu suradnju integriranjem razvoja i trgovine vodikom i energijom iz obnovljivih izvora, kao i suradnju u pogledu strategija za smanjenje emisija metana u radu na diversifikaciji plina, kako je opisano u strategiji za vanjsko djelovanje u području energetike¹¹.

⁹ Komisija i Bugarska osnovale su 5. svibnja prvu regionalnu radnu skupinu u okviru Platforme EU-a za energiju, u koordinaciji sa susjedima na jugoistoku Europe. Uskoro će biti predložene dodatne regionalne radne skupine koje će obuhvaćati srednjoistočnu Europu, sjeverozapad i Baltik. U tom je kontekstu važno da najveća energetska tržišta EU-a, s pristupom infrastrukturi za diversifikaciju kao što su terminali za ukapljeni prirodni plin, aktivno sudjeluju u radu Platforme na diversifikaciji i sigurnosti opskrbe.

¹⁰ Tim posebnim postupkom kupnje vodika operacionalizirat će se europski instrument za vodik na globalnoj razini, koji će se uspostaviti u okviru Platforme EU-a za energiju, uz oslanjanje na iskustvo H2Globala i Agencije za opskrbu Euratoma.

¹¹ Vanjsko djelovanje EU-a u području energetike u svijetu koji se mijenja, JOIN(2022) 23, (18.5.2022.).

Mogućnosti diversifikacije važne su i za države članice koje trenutačno ovise o Rusiji kad je riječ o nuklearnom gorivu za reaktore koji služe za proizvodnju električne energije¹² ili za druge namjene¹³. Stoga je potrebno surađivati unutar EU-a i s međunarodnim partnerima kako bi se osigurali alternativni izvori uranija i povećali kapaciteti za pretvorbu, obogaćivanje i proizvodnju goriva dostupni u Europi ili globalnim partnerima EU-a. Osim diversifikacije vanjskih dobavljača, nastavak domaće proizvodnje prirodnog plina za države članice u kojima je to moguće može pridonijeti jačanju sigurnosti opskrbe.

3. Nadomještanje fosilnih goriva i ubrzavanje prelaska Europe na čistu energiju

Znatno ubrzanje primjene i povećanje udjela obnovljive energije u proizvodnji energije, industriji, zgradama i prometu ubrzat će naše postupno napuštanje uporabe ruskih fosilnih goriva. Zahvaljujući tome, s vremenom će se smanjiti i cijene električne energije i uvoz fosilnih goriva.

Poticanje energije iz obnovljivih izvora

- Na temelju modeliranja učinaka i izvedivosti¹⁴ Komisija predlaže **povećanje cilja iz Direktive o energiji iz obnovljivih izvora na 45 % do 2030., što je povećanje u odnosu na 40 % iz prošlogodišnjeg prijedloga**. Time bi se ukupni kapaciteti za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora povećali na 1 236 GW do 2030., u usporedbi s 1 067 GW do 2030. predviđenih u okviru paketa „Spremni za 55 %” za 2030.
- **Solarni** fotonaponski moduli jedna su od tehnologija koje je moguće najbrže uvesti. Stoga Komisija **u planu REPowerEU postavlja cilj od više od 320 GW novopostavljenih solarnih fotonaponskih modula do 2025.**, odnosno dvostruko više od sadašnje razine, i gotovo 600 GW do 2030. U okviru povećanih ambicija u pogledu solarne energije Komisija:
 - predstavlja **strategiju EU-a za solarnu energiju**¹⁵,
 - uvodi **europsku inicijativu za solarne krovove** koja se temelji na pravnoj obvezi EU-a u pogledu postavljanja solarnih krovova na određene kategorije zgrada.

Energija vjetra, posebno energija vjetra na moru, važna je prilika za budućnost: ti su resursi stabilni, obilni i bolje prihvaćeni u široj javnosti. Europa je globalni predvodnik u području energije vjetra na moru. Kako bi se dodatno ojačala globalna konkurentnost sektora energije **vjetra** u EU-u i postigla ambicija plana REPowerEU brzim iskorištavanjem energije vjetra, potrebno je ojačati lance opskrbe i drastično ubrzati izdavanje dozvola.

Europska unija trebala bi nastojati udvostručiti trenutačnu stopu uvođenja pojedinačnih **dizalica topline**, a rezultat bi bio kumulativno 10 milijuna jedinica u sljedećih pet godina.

¹² Pet država članica (Bugarska, Češka, Finska, Mađarska, Slovačka) trenutačno ima operativne reaktore tipa VVER na svojem državnom području, a svi trenutačno u potpunosti ovise o gorivu ruskog dobavljača.

¹³ Srednje veliki istraživački reaktori (MPRR), koji uključuju reaktore u Češkoj, Mađarskoj i Poljskoj, izvorno su sovjetskog dizajna i još uvijek ovise o monopolu ruskog proizvođača kad je riječ o gorivu.

¹⁴ Radni dokument službi Komisije Provedba akcijskog plana REPowerEU: Potrebe za ulaganjima, akcelerator vodika i postizanje ciljeva za biometan, koji je priložen ovoj Komunikaciji.

¹⁵ Strategija EU-a za solarnu energiju, COM(2022) 221, (18.5.2022.).

Države članice mogu ubrzati uvođenje i integraciju velikih dizalica topline, geotermalne i solarne toplinske energije na troškovno učinkovit način:

- razvojem i modernizacijom sustava centraliziranog grijanja koji mogu zamijeniti fosilna goriva u pojedinačnim sustavima grijanja,
- čistim komunalnim grijanjem, posebno u gusto naseljenim područjima i gradovima,
- iskorištavanjem industrijske topline kad god je dostupna.

Kako bi ojačala lance opskrbe kad je riječ o solarnoj tehnologiji te tehnologijama vjetra i dizalica topline i učinila ih održivijima, Komisija će učiniti sljedeće:

- poboljšati regulatorni okvir i osigurati održivost životnog ciklusa tako što će u prvom tromjesečju 2023. podnijeti zahtjeve za ekološki dizajn i označivanje energetske učinkovitosti za solarne fotonaponske ćelije te revidirati postojeće zahtjeve za dizalice topline,
- podupirati države članice da udruže svoja javna sredstva putem potencijalnih važnih projekata od zajedničkog europskog interesa usmjerenih na revolucionarne tehnologije i inovacije duž lanaca vrijednosti solarne energije, energije vjetra te dizalica topline.

Kako bi se promicao razvoj kapaciteta za skladištenje električne energije, Komisija predlaže da se sredstva za skladištenje smatraju prevladavajućim javnim interesom i da se olakša izdavanje dozvola za njihovu upotrebu.

Ubrzavanje veće primjene vodika

Vodik proizveden iz obnovljivih izvora bit će ključan u zamjeni prirodnog plina, ugljena i nafte u prometu i industrijama koje je teško dekarbonizirati. U planu REPowerEU postavljen je cilj od 10 milijuna tona domaće proizvodnje i 10 milijuna tona uvoza vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora do 2030. Komisija:

- poziva Europski parlament i Vijeće da usklade potciljeve za obnovljiva goriva nebiološkog podrijetla u okviru Direktive o obnovljivoj energiji za industriju i promet s ambicijom plana REPowerEU (75 % za industriju i 5 % za promet)¹⁶ te da brzo zakluče reviziju paketa za tržište vodika i plina,
- povećat će ulaganja u Zajedničko poduzeće za vodik u okviru programa Obzor Europa (200 milijuna EUR) kako bi se udvostručio broj dolina vodika,
- objavljuje **dva delegirana akta o definiciji i proizvodnji vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora** kako bi se javnost mogla očitovati o njima,
- namjerava do ljeta dovršiti procjenu prvih važnih projekata od zajedničkog europskog interesa u području vodika,
- poziva industriju da **ubrza rad na normama za vodik koje nedostaju**, posebno za proizvodnju vodika, infrastrukturu i uređaje za krajnju uporabu,

¹⁶ Radni dokument službi Komisije Provedba akcijskog plana REPowerEU: Potrebe za ulaganjima, akcelerator vodika i postizanje ciljeva za biometan, koji je priložen ovoj Komunikaciji.

- u bliskoj suradnji s državama članicama, počevši od 2025., redovito će izvješćivati o uvođenju vodika i uporabi vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora u uređajima čije je emisije teško smanjiti u industriji i prometu.

Potrebno je što brže prionuti uvođenju **infrastrukture za vodik** za proizvodnju, uvoz i prijevoz 20 milijuna tona vodika do 2030. Prekogranična infrastruktura za vodik još je u povojima, ali temelj za planiranje i razvoj već je postavljen uključivanjem infrastrukture za vodik u revidirane transeuropske energetske mreže. Procjenjuje se da će ukupne potrebe za ulaganjima za ključne kategorije infrastrukture za vodik iznositi 28–38 milijardi EUR za unutarnje plinovode u EU-u i 6–11 milijardi EUR za skladištenje.

Kako bi se olakšao **uvoz do 10 milijuna tona vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora**, Komisija će podupirati razvoj triju glavnih koridora za uvoz vodika preko Sredozemlja, područja Sjevernog mora i, čim bude moguće, s Ukrajinom. Partnerstvima za zeleni vodik olakšat će se uvoz zelenog vodika i istodobno podržati dekarbonizacija u partnerskim zemljama. Drugi oblici čistog vodika, posebno vodik dobiven s pomoću nuklearne energije, također imaju ulogu u nadomještanju prirodnog plina (vidjeti kartu).

Kako bi pomogla u postizanju tih ciljeva, Komisija će učiniti sljedeće:

- mapirati preliminarne potrebe za infrastrukturom za vodik do ožujka 2023., na temelju Uredbe TEN-E, a u taj će proces uključiti države članice, nacionalna regulatorna tijela, ACER, ENTSOG, nositelje projekata i druge dionike,
- mobilizirati financijska sredstva EU-a u okviru Instrumenta za povezivanje Europe, kohezijske politike i Mehanizma za oporavak i otpornost,
- uspostaviti poseban postupak za zajedničku nabavu vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora u okviru Platforme EU-a za energiju.

Povećanje primjene biometana

Povećanje održive proizvodnje **biometana** na 35 milijardi m³ do 2030. troškovno je učinkovit put prema ostvarenju naše ambicije da smanjimo uvoz prirodnog plina iz Rusije. Procjenjuje se da će u tom razdoblju trebati uložiti 37 milijardi EUR kako bi se povećao kapacitet proizvodnje bioplina u EU-u i potaknula njegova pretvorba u biometan.

Kako je navedeno u akcijskom planu za biometan u popratnom radnom dokumentu službi Komisije, Komisija predlaže uklanjanje glavnih prepreka povećanju održive proizvodnje biometana i njegovoj uporabi te olakšavanju njegove integracije u unutarnje tržište plina EU-a:

- uspostavljanjem industrijskog partnerstva za bioplin i biometan radi poticanja lanca vrijednosti plinova iz obnovljivih izvora,
- poduzimanjem dodatnih mjera kako bi se proizvođače bioplina potaknulo na stvaranje energetske zajednice,
- davanjem poticaja za prelazak s bioplina na biometan,
- promicanjem prilagodbe postojeće i uvođenja nove infrastrukture za prijevoz više biometana putem plinske mreže EU-a,
- uklanjanjem nedostataka u području istraživanja, razvoja i inovacija,

- olakšavanjem pristupa financiranju te mobilizacijom financijskih sredstava EU-a u okviru Instrumenta za povezivanje Europe, kohezijske politike, Mehanizma za oporavak i otpornost i zajedničke poljoprivredne politike.

Osobito bi trebala biti važna održiva proizvodnja, uz osiguravanje da se biometan proizvodi iz organskog otpada te šumskih i poljoprivrednih ostataka kako bi se izbjegli učinci na uporabu zemljišta i sigurnost opskrbe hranom.

Bioenergija čini 60 % obnovljive energije u EU-u. Riječ je o stabilnom izvoru energije koji je dostupan u EU-u, a održiva nabava od ključne je važnosti. Trenutačne procjene pokazuju umjereno, ali stalno povećanje uporabe biomase do 2030. Davanjem prednosti uporabi otpada iz biomase koji se ne može reciklirati te poljoprivrednih i šumskih ostataka osigurat će se održiva proizvodnja energije kojom se može pridonijeti ciljevima plana REPowerEU.

Smanjenje potrošnje fosilnih goriva u industrijskom i prometnom sektoru, u kojima je teško smanjiti emisije

Zamjenom ugljena, nafte i prirodnog plina u industrijskim procesima neće se samo smanjiti emisije ugljika, nego će se i ojačati industrijska konkurentnost zaštitom industrijske proizvodnje od nestabilnih tržišta fosilnih goriva i podupiranjem međunarodnog vodstva u području tehnologije.

Energetskom učinkovitošću, nadomještanjem goriva, elektrifikacijom i povećanom primjenom vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, bioplina i biometana u industriji moglo bi se uštedjeti do 35 milijardi m³ prirodnog plina do 2030. povrh onoga što je predviđeno u prijedlozima u okviru paketa „Spremni za 55 %”. Proizvodnja nemetalnih minerala, cementa, stakla i keramike, proizvodnja kemikalija i rafinerije pružaju najveće mogućnosti za smanjenje potražnje za fosilnim plinom – gotovo 22 milijarde m³.

Elektrifikacija industrije također ima velik potencijal. Postojeće tehnologije već omogućuju industrijskim poduzećima da smanje ovisnost o fosilnim gorivima. Mogućnosti za uporabu električne tehnologije i dalje će se širiti s poboljšanjem tehnologija i većom primjenom obnovljivih izvora energije.

Kako bi poduprla uvođenje vodika i elektrifikaciju u industrijskim sektorima, Komisija:

- uvest će ugovore za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik i namjenske komponente plana REPowerEU u okviru Inovacijskog fonda kako bi se podržao potpuni prelazak postojeće proizvodnje vodika u industrijskim procesima s prirodnog plina na obnovljive izvore energije i prelazak na proizvodne procese temeljene na vodik u novim industrijskim sektorima, kao što je proizvodnja čelika¹⁷,
- objavljuje smjernice za države članice o energiji iz obnovljivih izvora i ugovorima o kupnji energije¹⁸,

¹⁷ Na temelju plana REPowerEU Komisija očekuje da će se oko 30 % primarne proizvodnje čelika u EU-u dekarbonizirati vodikom proizvedenim iz obnovljivih izvora do 2030., [što zahtijeva 1,4 milijuna tona vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora i ulaganja od [18–20] milijardi EUR kako bi se Cowperove peći zamijenile izravnim procesima neposrednog reduciranog željeza koje pokreće vodik proizveden iz obnovljivih izvora.].

¹⁸ Preporuka Komisije o ubrzanju postupaka izdavanja dozvola za projekte u području energije iz obnovljivih izvora i pojednostavnjenju sklapanja ugovora o kupnji energije, C(2022) 3219, SWD(2022) 149, (18.5.2022.).

- u suradnji s EIB-om razvit će tehnički savjetodavni instrument u okviru savjetodavnog centra InvestEU za potporu projektima u području energije iz obnovljivih izvora koji se financiraju iz ugovora o kupnji energije. Kako bi potaknula ulaganja u industriju, Komisija će ove jeseni udvostručiti sredstva dostupna za veliki poziv na podnošenje prijedloga za 2022. u okviru Inovacijskog fonda na približno 3 milijarde EUR. Posebnom komponentom plana REPowerEU poduprijet će se (1) inovativna elektrifikacija i primjene vodika u industriji, (2) inovativna proizvodnja čistih tehnologija (kao što su elektrolizatori i gorivne ćelije, inovativna oprema za obnovljivu energiju, skladištenje energije ili dizalice topline za industrijske primjene) i (3) srednjovrijedni pilot-projekti za validaciju, ispitivanje i optimiranje visoko inovativnih rješenja.

U prometu se elektrifikacija može kombinirati s uporabom čistog vodika kao zamjene za fosilna goriva. Kako bi se povećale uštede energije i učinkovitost u prometnom sektoru te ubrzao prelazak na vozila s nultim emisijama, Komisija:

- razmotrit će zakonodavnu inicijativu kojom bi se povećao udio vozila s nultim emisijama u javnim voznim parkovima ili voznim parkovima poduzeća koji su iznad određene veličine,
- poziva suzakonodavce da brzo donesu prijedloge u postupku donošenja o alternativnim gorivima i drugim predmetima povezanim s prometom kojima se podupire zelena mobilnost,
- donijet će 2023. zakonodavni paket o ekologizaciji prijevoza tereta.

Ostvarivanje plana REPowerEU – s kvalificiranim ljudima, sirovinama i cjelovitim regulatornim okvirom

Za postizanje ciljeva plana REPowerEU bit će potrebno diversificirati opskrbu opremom za obnovljivu energiju i kritičnim sirovinama, smanjiti ovisnost sektora, prevladati uska grla u lancu opskrbe i proširiti kapacitete EU-a za proizvodnju tehnologije čiste energije. Iako je EU svjetski predvodnik u području tehnologija elektrolizatora, energije vjetra i dizalica topline, na tržište solarnih ploča i dizalica topline EU-a sve se više uvozi iz Azije.

Kad je riječ o dizalicama topline, udvostručenje stope primjene trebalo bi popratiti brzo povećanje proizvodnje potrebne opreme, među ostalim, prema potrebi, tako da se olakša pristup financiranju.

Prioritet mora biti jačanje modelâ kružnog gospodarstva, a ne samo osiguravanje diversifikacije dobavljača. Pružit će se potpora istraživanju i inovacijama, među ostalim u okviru programa Obzor Europa, kako bi se smanjila potrošnja materijala, povećala mogućnost recikliranja opreme za obnovljivu energiju i nadomjestile kritične sirovine.

Kako bi se povećao doprinos industrije planu REPowerEU i ojačala njezina konkurentnost, Komisija će učiniti sljedeće:

- uspostaviti će Savez EU-a za solarnu industriju,

- surađivat će s industrijom kako bi se povećali kapaciteti za proizvodnju elektrolizatora, kako je utvrđeno u Izjavi o elektrolizatorima¹⁹,
- intenzivirat će rad na opskrbi kritičnim sirovinama i pripremiti zakonodavni prijedlog. Komisija će ojačati postojeće politike i mjere EU-a (npr. provedba sporazumâ o slobodnoj trgovini i pregovaranje o njima, suradnja s partnerima istomišljenicima itd.) te ojačati kapacitete EU-a za praćenje i pomoći u osiguravanju opskrbe različitim kritičnim sirovinama. Cilj te inicijative bit će jačanje europskog lanca vrijednosti utvrđivanjem mineralnih resursa i projekata u području kritičnih sirovina od europskog strateškog interesa, uz istodobno osiguravanje visoke razine zaštite okoliša, uključujući projekte kojima se promiče kružno gospodarstvo i učinkovito korištenje resursa.

Ubrzavanje i intenziviranje uvođenja obnovljivih izvora energije i povećanje energetske učinkovitosti oslanja se na kvalificiranu radnu snagu i snažne lance opskrbe kako bi se zadovoljila povećana potražnja za čistom tehnologijom i njezinom primjenom u građevinskom sektoru. Prelazak na čistu energiju nudi brojne mogućnosti na tržištu rada i pomaže osigurati radna mjesta za prekvalifikaciju u tranzicijskim sektorima.

Kako bi se riješio problem nedostatka vještina, Komisija:

- potiče dionike u proizvodnji energije iz obnovljivih izvora (solarna energija, energija vjetra, geotermalna energija, biomasa, dizalice topline itd.) i tijela za izdavanje dozvola da uspostave **opsežno partnerstvo za razvoj vještina** u okviru Pakta za vještine²⁰,
- podupirat će razvoj vještina putem programa ERASMUS + i Zajedničkog poduzeća za čisti vodik pokretanjem velikog projekta za razvoj vještina za gospodarstvo temeljeno na vodiku.

Ubrzavanje izdavanja dozvola i inovacija

Spori i složeni postupci izdavanja dozvola glavna su prepreka pokretanju revolucije u području obnovljivih izvora energije i postizanju konkurentnosti industrije energije iz obnovljivih izvora. Ishođenje dozvole za vjetroelektrane može trajati do 9 godina, a za solarne elektrane postavljene na tlu do 4,5 godina. Različito trajanje postupka izdavanja dozvola u različitim državama članicama pokazuje da ga nacionalna pravila i nedostatak administrativnih kapaciteta otežavaju i usporavaju.

- Kako bi pomogla državama članicama da iskoriste sve zakonske mogućnosti za ubrzanje tih postupaka, **Komisija predstavlja Preporuku o izdavanju dozvola**²¹.

U njoj se predlažu mjere za pojednostavnjenje postupaka na nacionalnoj razini, uklanjaju nejasnoće u primjeni zakonodavstva EU-a i navode dobre prakse u državama članicama. Preporučuje se i participativni pristup lokalnih i regionalnih tijela te pružanje potrebnih

¹⁹ [Zajednička izjava sa sastanka na vrhu o elektrolizatorima](#). Proizvođači elektrolizatora u Europi obvezali su se do 2025. deseterostruko povećati svoje kapacitete za proizvodnju elektrolizatora na 17,5 GW.

²⁰ Paktom za vještine podržavaju se partnerstva za vještine velikih razmjera u različitim industrijskim ekosustavima, uključujući energetske intenzivne industrije, građevinarstvo i obnovljivu energiju. U okviru Pakta prikupljaju se i nadahnjuju obveze pojedinačnih poduzeća, pružatelja osposobljavanja i socijalnih partnera u pogledu usavršavanja ili prekvalifikacije radno sposobnih osoba, primjerice razvoja kvalificiranih stručnjaka i prekvalifikacije instalatera plinskih kotlova u području novih tehnologija kao što su dizalice topline, solarni paneli itd.

²¹ Preporuka Komisije o ubrzanju postupaka izdavanja dozvola za projekte u području energije iz obnovljivih izvora i pojednostavnjenju sklapanja ugovora o kupnji energije, C(2022) 3219, SWD(2022) 149 (18.5.2022.).

sredstava tim tijelima kako bi se olakšalo pravodobno ulaganje prilagođeno lokalnim okolnostima.

- Kako bi potaknula provedbu Preporuke, Komisija će **13. lipnja sazvati sastanak stručnjaka za energiju iz obnovljivih izvora i stručnjaka za procjenu utjecaja na okoliš iz država članica.**

Sastanci na visokoj razini u organizaciji država članica, kao što je Sjevernomorski sastanak na vrhu u Danskoj, urodit će dodatnim argumentima za ulaganja u prekogranične vjetroelektrane i projekte u području energije iz obnovljivih izvora.

Države članice trebale bi provođenje **preporuka za pojedine zemlje** povezane s izdavanjem dozvola u okviru europskog semestra i već donesenih planova za oporavak i otpornost smatrati prioritetom. Isto tako, hitno je potrebno potpuno i brzo prenošenje Direktive o energiji iz obnovljivih izvora²² u svim državama članicama kako bi se pojednostavnili postupci izdavanja dozvola.

- Kako bi potaknula ubrzavanje postupaka izdavanja dozvola za projekte u području energije iz obnovljivih izvora i povezanu infrastrukturu, Komisija **mijenja svoj prijedlog direktive o energiji iz obnovljivih izvora**²³ i traži od Europskog parlamenta i Vijeća da osiguraju brz dogovor u okviru paketa „Spremni za 55 %”.

Revidiranim prijedlogom provodi se u djelo načelo **energije iz obnovljivih izvora kao prevladavajućeg javnog interesa**, uvodi se određivanje glavnih područja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora²⁴ i predstavljaju drugi načini za skraćivanje i pojednostavnjenje izdavanja dozvola uz svodenje potencijalnih rizika i negativnih učinaka na okoliš na najmanju mjeru. Predviđa se i mogućnost stvaranja **regulatornih izoliranih okruženja** za poticanje inovacija u tom sektoru.

Komisija također poziva države članice da ubrzaju prenošenje Direktive o električnoj energiji kako bi se potrošačima omogućilo sudjelovanje na energetske tržištima (pojedinačno ili u okviru energetske zajednice ili kolektivnih sustava vlastite potrošnje) radi proizvodnje, vlastite potrošnje, prodaje ili dijeljenja energije iz obnovljivih izvora.

4. Pametna ulaganja

Prema analizama Komisije, uz sredstva koja su već potrebna za ostvarivanje ciljeva paketa „Spremni za 55 %”, plan REPowerEU zahtijevat će ulaganje dodatnih 210 milijardi EUR do 2027. Ta će se ulaganja isplatiti. Provedbom okvira paketa „Spremni za 55 %” i plana REPowerEU Unija će do 2030. svake godine **uštedjeti 80 milijardi EUR na uvozu plina, 12 milijardi EUR na uvozu nafte i 1,7 milijardi EUR na uvozu ugljena.**

²² Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (preinaka).

²³ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, COM(2022) 222 (18.5.2022.).

²⁴ Glavna područja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora znači određena lokacija na kopnu ili moru koju je država članica odredila kao posebno pogodnu za postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, osim uređaja za izgaranje biomase.

Brzo napuštanje uvoza energenata iz Rusije tijekom tranzicije može uzrokovati više i nestabilnije cijene energije. Kako bi se osigurala pravedna tranzicija za sve potrebno je uvesti ciljne mjere da bi se ta nestabilnost svela na najmanju moguću mjeru, cijene držale pod kontrolom i zaštitile osobe koje su izložene (energetskom) siromaštvu ili kojima ono prijeti²⁵. Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da usvoje njezin prijedlog o Socijalnom fondu za klimatsku politiku kako bi se tijekom tranzicije pružila potpora ranjivim kućanstvima i malim poduzećima.

4.1. Europske potrebe u pogledu povezanosti i infrastrukture

Plan REPowerEU donosi **znatne promjene kad je riječ o količinama i smjerovima energetske tokova u energetskom sustavu**. Vrijeme je da se provedu brojni dugoočekivani projekti, prije svega oni koji se odnose na prekograničnu povezanost, kako bi se izgradilo integrirano energetsko tržište koje može osigurati opskrbu u duhu solidarnosti.

Okvir **transeuropskih energetske mreža (TEN-E)** pomogao je da se uspostavi otpornija europska plinska infrastruktura koja omogućuje diversificiraniju opskrbu. Nakon provedbe tekućih projekata od zajedničkog interesa i projekata od obostranog interesa sve države članice i susjedne zemlje imat će pristup najmanje trima izvorima plina ili globalnom tržištu ukapljenog prirodnog plina (UPP). Samo 2022. u rad su pušteni ili će biti pušteni projekti od zajedničkog interesa u području plina s ukupnim dodatnim kapacitetom prijenosa 20 milijardi m³ plina godišnje²⁶. U posljednje je vrijeme dovršen ili pokrenut niz ključnih projekata koje sufinancira EU, kao što je plinski spojni vod Poljska – Litva (GIPL)²⁷, koji je od ključne važnosti za baltičku regiju, i novi terminal za ukapljeni prirodni plin u sjevernoj Grčkoj, koji će smanjiti ovisnost Europe i Balkana o opskrbi iz Rusije²⁸.

Prikazane karte i popisi projekata temelje se na analizi dodatnih potreba usko povezanih s planom REPowerEU, koju su provele regionalne skupine. Njima se dopunjuje postojeći popis projekata od zajedničkog interesa, od kojih su neki, kao što su iberski spojni vodovi i vodovi za otočne države članice, već niz godina u pripremi. Te bi projekte sada trebalo ubrzati kako bi se dovršila europska infrastruktura. Projekti povezani s plinom koje treba uključiti u poglavlja planova za oporavak i otpornost koja se odnose na plan REPowerEU trebali bi se temeljiti na analizi potreba koje su prikazane na kartama u nastavku.

²⁵ Vidjeti, primjerice, Prijedlog preporuke Vijeća o osiguravanju pravedne tranzicije prema klimatskoj neutralnosti (COM(2021) 801 final).

²⁶ Samo 2022. pušteni su ili će biti pušteni u rad projekti od zajedničkog interesa za plin s ukupnim dodatnim kapacitetom prijenosa plina 20 milijardi m³ plina godišnje, npr. plinski spojni vod između Poljske i Litve (plinovod GIPL), spojni vod Poljska – Slovačka, Baltički plinovod između Poljske i Danske te plinovod Grčka – Bugarska (IGB). Terminali za ukapljeni prirodni plin u Cipru (2 milijarde m³ godišnje) i Aleksandropoliju u Grčkoj (5 milijardi m³ godišnje) trebali bi biti pušteni u rad 2023. Nadalje, očekuje se da će sljedećih godina biti dovršeno nekoliko projekata od zajedničkog interesa u području plina, koji uključuju nekoliko skladišta u jugoistočnoj Europi (Grčka, Rumunjska, Bugarska) i terminal za UPP u Gdanjsku u Poljskoj (najmanje 6 milijardi m³ godišnje). Osim toga, potpora povećanju kapaciteta južnog plinskog koridora na 20 milijardi m³ godišnje znatno će pridonijeti osiguravanju opskrbe plinom u jugoistočnoj Europi (na početku u Grčkoj i Italiji) i zapadnom Balkanu.

²⁷ GIPL, velik projekt EU-a razvijen u okviru Plana međusobnog povezivanja baltičkog energetske tržišta, otvoren je 5. svibnja. Taj plinovod dug 508 km povezuje Estoniju, Finsku, Latviju i Litvu s tržištem plina u EU-u. EU je osigurao oko 300 milijuna od otprilike 500 milijuna EUR potrošenih na projekt.

²⁸ Očekuje se da će postrojenje za UPP u Aleksandropoliju (plutajuća jedinica za skladištenje i uplinjavanje) biti dovršeno krajem 2023. Njegov će kapacitet biti 153 500 m³, a potencijalni protok 5,5 milijardi m³ godišnje; proračun iznosi oko 364 milijuna EUR, a iz kohezijske politike za razdoblje 2014.–2020. izdvojiti će se 167 milijuna EUR.

Regionalna procjena dodatnih potreba za plinskom infrastrukturom koja je potrebna kako bi se proveo plan REPowerEU pokazuje da će se uvoz plina iz Rusije moći u potpunosti nadoknaditi kombiniranjem smanjenja potražnje, povećanja domaće proizvodnje bioplina/biometana i vodika te ograničenog povećanja plinske infrastrukture. Najnužnije je zadovoljiti potražnju u središnjoj i istočnoj Europi²⁹ te u sjevernom dijelu Njemačke³⁰, kao i potrebu za dogradnjom južnog plinskog koridora. Ta ograničena dodatna infrastruktura, kako je opisano u Prilogu 3., trebala bi ispuniti potrebe za sljedeće desetljeće, a da pritom ne dovede do ovisnosti o fosilnim gorivima i nastajanja neupotrebljive imovine koja sprečava dugoročnu tranziciju prema klimatski neutralnom gospodarstvu.

Skladištenje je ključno za povećanje sigurnosti opskrbe. Trebalo bi pružiti odgovarajuću potporu, uključujući financijsku, projektima čiji je cilj povećanje kapaciteta skladištenja i povlačenja kako bi se povećala pripravnost i sposobnost reagiranja na rizike u području sigurnosti opskrbe plinom. **Kako bi se od drugih dobavljača moglo uvoziti dovoljno UPP-a i plina iz plinovoda, procjenjuje se da će do 2030. biti potrebno uložiti 10 milijardi EUR** u razvoj plinske infrastrukture, uključujući terminale za uvoz UPP-a, plinovode, za povezivanje nedovoljno iskorištenih uvoznih terminala za UPP i mreže EU-a te kapacitete za protok u suprotnom smjeru. Dodatna ulaganja u povezivanje terminala za uvoz UPP-a na Pirinejskom poluotoku i mreže EU-a putem infrastrukture prilagođene vodiku mogla bi dodatno pridonijeti diversifikaciji opskrbe plinom na unutarnjem tržištu i iskorištavanju dugoročnog potencijala vodika iz obnovljivih izvora. Osim toga, da bi se postigla sigurnost opskrbe u državama članicama koje gotovo potpuno ovise o nafti iz naftovoda iz Rusije, bit će dovoljna vrlo ograničena ulaganja.

Ovisnost o ruskim fosilnim gorivima obuhvaća i ovisnost o sirovoj nafti i naftnim derivatima. Iako u se većini slučajeva na svjetskom tržištu može pronaći brza i učinkovita zamjena, neke se države članice više oslanjaju na naftu koja naftovodom dolazi iz Rusije. Prekid opskrbe putem naftovoda Družba, kojim se Europi isporučuje sirova nafta izravno iz središnje Rusije, povećat će pritisak na alternativne opskrbne pravce, odnosno luke (kao što su Gdanjsk, Rostock, Trst i Omišalj) i alternativne naftovode, koji trenutačno ne mogu podnijeti taj dodatni pritisak, a opskrbljuju te regije.

U tom su kontekstu potrebna vrlo ograničena i ciljana ulaganja kako bi se zajamčila sigurnost opskrbe naftom. Za osiguravanje održivih alternativa u najpogođenijim državama članicama najvažniji su projekti koji se temelje na postojećoj infrastrukturi i kojima se povećava njezin kapacitet te uklanjaju uska grla (tj. u Transalpskom naftovodu (TAL), jadranskom naftovodu ili naftovodu SPSE). Uspostava alternativnih opskrbnih pravaca mora biti popraćena ciljanim ulaganjima u rekonfiguraciju i nadogradnju rafinerija naftnih derivata jer zamjena sirove nafte tipa Ural alternativnim vrstama nafte podrazumijeva tehnološke promjene. Očekuje se da će ukupna ulaganja **kako bi se zajamčila sigurnost opskrbe naftom iznositi do 1,5–2 milijarde EUR.**

²⁹ Za sigurnost opskrbe u središnjoj i istočnoj Europi vrlo su važna dva plinska koridora: transbalkanski koridor (Turska – Bugarska – Rumunjska) i vertikalni koridor (spojni vod Grčka – Bugarska, spojni vod Rumunjska – Bugarska te BRUA), koji će olakšati opskrbu plinom iz trećih zemalja u regiji.

³⁰ Vidjeti okvirne projekte u Prilogu 3.

U elektroenergetsku mrežu do 2030. potrebno je **uložiti dodatnih 29 milijardi EUR** kako bi mogla podnijeti veću potrošnju i proizvodnju električne energije. Svi relevantni projekti uvršteni su na 5. popis projekata od zajedničkog interesa³¹. Ubrzana provedba projekata od zajedničkog interesa u području električne energije ključna je za međusobno povezan sustav s povećanim udjelom obnovljivih izvora energije. Trenutačne visoke cijene električne energije na Pirinejskom poluotoku naglašavaju važnost poboljšanja prekogranične elektroenergetske povezanosti kao troškovno učinkovitog načina da se zajamči sigurna i cjenovno pristupačna opskrba električnom energijom. Komisija će nastaviti podupirati i poticati španjolska i francuska tijela da ubrzaju provedbu triju postojećih projekata od zajedničkog interesa u okviru skupine na visokoj razini jugozapadne Europe kako bi se povećao interkonekcijski kapacitet između Pirinejskog poluotoka i Francuske. EU je već poduzeo mjere za usklađivanje elektroenergetskih mreža baltičkih država s mrežom kontinentalne Europe. Kad se mreže usklade, najkasnije 2025., ni trgovina električnom energijom ni rad sustava neće se moći iskoristiti kako bi se ugrozila energetska sigurnost regije.

Skladištenje energije važno je za osiguravanje fleksibilnosti i sigurnosti opskrbe u energetsom sustavu jer olakšava integraciju proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, podupire rad mreže i omogućuje preusmjerenje potrošnje energije na razdoblja u kojima je najpotrebnija. U konačnici, skladištenjem energije smanjuje se uporaba elektrana na plin u energetsom sustavu.

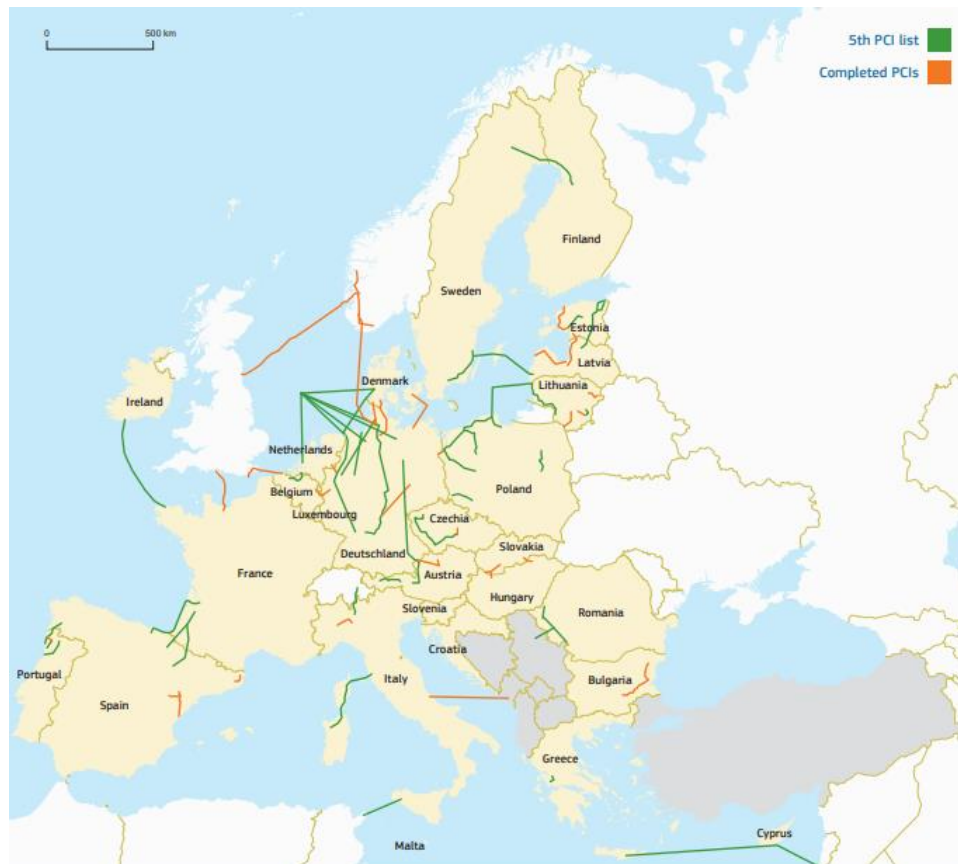
Komisija će poticati i brz razvoj ključnih odobalnih mreža i prekogranične infrastrukture za vodik.

Karta europske plinske infrastrukture – projekti od zajedničkog interesa i dodatni projekti utvrđeni u okviru plana REPowerEU, uključujući koridore za vodik

³¹ https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/fifth_pci_list_19_november_2021_annex.pdf

Karta europske elektroenergetske infrastrukture

4.2. Nacionalne reforme i ulaganja

Iako je većina ciljeva utvrđena na europskoj razini i zahtijeva snažnu koordinaciju, provedba mnogih mjera ostaje u nadležnosti država članica i zahtijeva **ciljane reforme i ulaganja**.

Planovi za oporavak i otpornost pokazali su se vrlo prikladnima za provedbu hitnih prioriteta u zajedničkom okviru EU-a, na temelju potreba država članica i uz snažnu usmjerenost na rezultate. Već je utvrđen niz ambicioznih reformi i ulaganja za ostvarivanje usporedne tranzicije. Potreba za ključnim etapama i ciljnim vrijednostima ističe se više nego ikad prije.

Komisija poziva države članice da svojim postojećim planovima za oporavak i otpornost dodaju posebno poglavlje s novim mjerama za ostvarivanje ciljeva plana REPowerEU: diversifikacije opskrbe energijom i smanjenja ovisnosti o fosilnim gorivima. U tu je svrhu državama članicama dostupna tehnička potpora u okviru Instrumenta za tehničku potporu³². Prekogranična ulaganja važna su za jačanje povezanosti i sigurnost opskrbe energijom na jedinstvenom tržištu. Pri procjeni posebnih poglavlja koja se odnose na plan RepowerEU Komisija će uzeti u obzir njihov doprinos sigurnosti opskrbe Unije u cjelini. Nova poglavlja u planovima za oporavak i otpornost temeljit će se na **preporukama za pojedine zemlje** za 2022. Komisija je zajedno s ovom Komunikacijom izdala prilagođene preporuke za sve države članice o energetskej politici u skladu s ciljevima plana REPowerEU.

Planovima za oporavak i otpornost trebala bi se osigurati komplementarnost između mjera koje se financiraju u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i mjera koje se podupiru iz drugih nacionalnih fondova ili fondova EU-a. Posebno se moraju povećati sinergije između kohezijske

³² [Instrument za tehničku potporu: informativni članci po zemljama za 2022. Europska komisija \(europa.eu\).](https://ec.europa.eu/euipo/instrument-technical-support)

politike, posebice Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), drugog stupa zajedničke poljoprivredne politike (ZPP), Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) i poglavlja planova za oporavak i otpornost koja se odnose na plan REPowerEU. Primjerice, razrađeni projekti u području plina za mreže, skladištenje ili ukapljeni prirodni plin koji se nalaze u jednoj državi članici, ali su važni za cijelu Europu, mogu se uključiti u poglavlje Mehanizma za oporavak i otpornost koje se odnosi na plan REPowerEU. U okviru planova za oporavak i otpornost mogli bi se, na primjer, podupirati projekti za energetske infrastrukture koje su odabrale regionalne skupine za TEN-E zbog zajedničkog interesa, odnosno jer povezuju energetske mreže država članica ili regije koje su izolirane od europskih energetskih tržišta, jačaju postojeću prekograničnu povezanost i pridonose integraciji energije iz obnovljivih izvora te omogućuju postizanje integracije tržišta, konkurentnosti i sigurnosti opskrbe. Time se omogućuje oslobađanje sredstava CEF-a za energiju za spojne vodove u elektroenergetskim i odobalnim infrastrukturnim projektima te infrastrukturnim projektima za vodik i drugim infrastrukturnim projektima od zajedničkog interesa čija provedba zahtijeva prekogranično planiranje i regionalnu suradnju, kako je predviđeno politikom za TEN-E.

Planovi za oporavak i otpornost osiguravaju brzo i učinkovito financiranje ulaganja na početku razdoblja za plan REPowerEU, u kombinaciji s popratnim reformama kojima se maksimalno povećava njihov učinak. S obzirom na to da se poglavljem koje se odnosi na plan REPowerEU i fondovima kohezijske politike podupire prelazak na zelenu energiju, ulaganja u energetske učinkovitost i energiju iz obnovljivih izvora mogu se podupirati iz oba izvora. Kako bi se pojačale sinergije između tih politika, države članice mogu koordinirano planirati svoja ulaganja tijekom programskog razdoblja, uzimajući u obzir dostupna financijska sredstva i rokove provedbe.

4.3. Financiranje

Kako bi se mobilizirala financijska sredstva za pokrivanje kratkoročnih potreba za ulaganjima u okviru plana REPowerEU, Komisija predlaže ciljanu i brzu izmjenu Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost. Izmjenom se predviđa dodjela ograničenih dodatnih sredstava za dražbovnu prodaju emisijskih jedinica u okviru sustava trgovanja emisijama („ETS”) te se predlaže i da države članice dobiju veću fleksibilnost prilikom prijenosa sredstava koja su im dodijeljena u skladu s Uredbom o zajedničkim odredbama (EU) 2021/1060 i Uredbom o strateškim planovima u okviru ZPP-a (EU) 2021/2115. Tim će se bespovratnim sredstvima dopuniti preostalih 225 milijardi EUR zajmova u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, a konačna ukupna sredstva iznosit će gotovo 300 milijardi EUR. Ako države članice koje imaju pravo zatražiti određeni dio preostalih 225 milijardi EUR zajmova u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost to ne učine u roku od 30 dana od stupanja na snagu izmijenjene Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost, predlaže se da se ta sredstva stave na raspolaganje drugim državama članicama.

Države članice moći će u Mehanizam za oporavak i otpornost prenijeti do 12,5 % sredstava dodijeljenih u okviru kohezijske politike dodavanjem mogućnosti prijenosa 7,5 % sredstava za ciljeve plana REPowerEU ako dokažu potrebu za tim i pod uvjetom da su iskoristile već dostupnu mogućnost prijenosa 5 % sredstava. Ta nova mogućnost prijenosa sredstava omogućit će državama članicama da u svoje planove za oporavak i otpornost uključe nova

ulaganja i reforme kako bi se brže smanjio uvoz fosilnih goriva iz Rusije. Tu mogućnost prijenosa opravdavaju hitnost i priroda nekih potrebnih ulaganja.

Osim toga, države članice moći će prenijeti do 12,5 % sredstava u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Mehanizam za oporavak i otpornost. Time što će se dio financiranja zajedničke poljoprivredne politike provesti u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost ubrzan će se provedba relevantnih projekata, čime će se poljoprivrednicima omogućiti da dobiju potrebnu financijsku potporu za smanjenje uporabe sintetičkih gnojiva i povećanje proizvodnje održivog biometana ili energije iz obnovljivih izvora.

Postupak kojim države članice dobrovoljno prenose sredstva kohezijske politike i sredstva ZPP-a u poglavlja koja se odnose na plan REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost osmišljen je kako bi se osiguralo brzo donošenje te ne bi trebao dovesti do odgode donošenja i provedbe strateških planova i programa.

Prije svega, važno je da države članice tijekom pripreme svojih poglavlja koja se odnose na plan REPowerEU provedu opsežno savjetovanje, posebno s lokalnim i regionalnim tijelima, socijalnim partnerima i dionicima iz poljoprivrednog sektora, kako bi se osiguralo da što više strana preuzme odgovornost za uspješnu provedbu mjera.

Sredstvima **kohezijske politike**, kojima se već uspješno potiču ulaganja povezana s energijom, i dalje će se dopunjavati i jačati ciljevi plana REPowerEU i europskog zelenog plana. U okviru trenutnog VFO-a za projekte dekarbonizacije i zelene tranzicije iz sredstava kohezijske politike izdvojiti će se do 100 milijardi EUR. Kako bi se osigurala brza isplata, Komisija će predložiti fleksibilan instrument za pomoć državama članicama prilikom mobilizacije privatnih sredstava te do kraja 2022. namjerava donijeti delegirani akt kako bi se ubrzali izrada i povrat troškova kad je riječ o projektima povezanim s energetsom učinkovitosti i projekata u području obnovljivih izvora energije putem standardnih programa nadoknade u okviru kohezijske politike te povrat troškova. Komisija će surađivati i s državama članicama na promicanju razvoja regionalnih i lokalnih agencija za energiju kao jedinstvenih točaka za projekte u području energije.

Pravila o državnim potporama u potpunosti se primjenjuju na reforme i ulaganja uključena u poglavlja koja se odnose na plan REPowerEU. Svaka država članica dužna je osigurati da su takve mjere u skladu s pravilima EU-a o državnim potporama i slijediti primjenjive postupke povezane s državnim potporama. Budući da se ovisnost o ruskim fosilnim gorivima mora hitno smanjiti, Komisija će razmotriti načine da se olakša kontrola državnih potpora za mjere u okviru plana REPowerEU te ograniči narušavanje tržišnog natjecanja. Konkretno, Komisija će osigurati smjernice o osmišljavanju mjera u skladu s pravilima o državnim potporama i ubrzati donošenje odluka nakon što dobije sve informacije te će pomoći državama članicama i u osmišljavanju mjera koje mogu biti izuzete od obveze prijave u skladu s Uredbom o općem skupnom izuzeću. Naposljetku, privremeni okvir za državne potpore u kriznim situacijama stalno će se preispitivati kako bi i dalje omogućavao državama članicama da se uhvate u koštac s posljedicama trenutne geopolitičke situacije, među ostalim u području energetike, te kako bi okvir za državne potpore općenito ostao svrsishodan.

Iz **Instrumenta za povezivanje Europe – Energetika (CEF-E)** podupirat će se projekti od zajedničkog interesa koji se ne provode na tržištu ili se ne provode u roku potrebnom za postizanje ciljeva plana REPowerEU. Komisija zajedno s ovom komunikacijom **pokreće novi**

poziv na podnošenje prijedloga za projekte od zajedničkog interesa u okviru Instrumenta za povezivanje Europe – Energetika u ukupnom procijenjenom iznosu od oko 800 milijuna EUR. Uspješni projekti bit će odabrani u drugoj polovini 2022. kako bi se pružila potpora najhitnijim infrastrukturnim projektima potrebnima za ostvarivanje prioriteta plana REPowerEU. Početkom 2023. Komisija će objaviti još jedan poziv na podnošenje prijedloga za projekte od zajedničkog interesa u okviru Instrumenta za povezivanje Europe – Energetika koji možda ne budu spremni kad se objavi ovogodišnji poziv.

Države članice mogu razmotriti **uvođenje mjera oporezivanja kako bi se postigli ciljevi plana REPowerEU**, ušteda energije i smanjenje potrošnje fosilnih goriva. Potiču se da razmotre uvođenje dodatnih poreznih mjera, kao što su smanjenje poreza i oslobođenje od poreza na kupnju i uporabu električnih vozila i vozila s pogonom na vodik, porezni odbici povezani s uštedom energije i postupno ukidanje subvencija štetnih za okoliš. Komisijinim prijedlogom revizije **Direktive o oporezivanju energije**, koji je u postupku donošenja, pridonosi se postizanju ciljeva plana REPowerEU tako što se postavljaju cjenovni signali za smanjenje potrošnje fosilnih goriva i uštedu energije, a Komisija pritom poziva države članice da brzo postignu dogovor o tom pitanju.

U okviru **programa InvestEU** mobilizirat će se privatna sredstva za potporu širokom rasponu ulaganja kojima bi se pridonijelo postizanju političkih ciljeva plana REPowerEU, pri čemu bi se rizici dijelili s partnerima u provedbi. Komisija će, u okviru Tima Europa, blisko surađivati s Europskom investicijskom bankom, drugim partnerima u provedbi programa InvestEU i državama članicama kako bi ubrzala kreditiranje, mješovito financiranje i razvoj savjetodavnih proizvoda za obnovljive izvore energije, energetske učinkovitost i elektroenergetske mreže.

Kako bi se omogućilo da **Inovacijski fond** pokrije sve relevantne troškove u slučaju natječajnog postupka, Europski parlament i Vijeće trebali bi brzo ispitati predloženu izmjenu Direktive o ETS-u u pogledu Inovacijskog fonda, nakon čega će Komisija brzo donijeti potrebnu izmjenu delegiranog akta o osnivanju Inovacijskog fonda.

5. Jačanje pripravnosti

Europa mora biti spremna na ozbiljne poremećaje u opskrbi. Iako je rizik da potražnja za plinom ovog ljeta neće biti zadovoljena ograničen, skladišta možda neće biti dovoljno popunjena za sljedeću zimu ako se u nadolazećim mjesecima ne donesu dodatne mjere.

Uz brzo donošenje uredbe o skladištenju, čiji je cilj da popunjavanje skladišta počne ovog ljeta, Komisija poziva države članice:

- **da preventivno provedu Komunikaciju o štednji energije u EU-u.** Kratkoročno ušteden plin može se upotrijebiti za ponovno punjenje podzemnih skladišta prije sljedeće zime,
- **da ažuriraju krizne planove**, uzimajući u obzir preporuke iz Komisijine provjere pripravnosti. U ažuriranim kriznim planovima trebali bi se utvrditi ključni kupci koji imaju glavnu ulogu u kritičnim lancima opskrbe u Uniji,
- da zahtijevaju od operatora prijenosnog sustava da ubrzaju provedbu tehničkih mjera kojima se **kapaciteti protoka u suprotnom smjeru sa zapada na istok mogu**

povećati do sljedeće zime, među ostalim u pogledu tehničkih zahtjeva povezanih sa sastavom plina,

- **da sklope preostale bilateralne aranžmane solidarnosti sa susjednim zemljama.**

Postojećim pravnim okvirom EU-a već je predviđeno da u slučaju ekstremne krize države članice od susjednih država članica mogu zatražiti poduzimanje **mjera solidarnosti**. Mjere solidarnosti zamišljene su kao **krajnja mjera** u slučaju ekstremne nestašice plina kako bi se osigurala opskrba **kućanstava, sustava centraliziranog grijanja i osnovnih socijalnih ustanova** u zemlji pogođenoj krizom.

Komisija će izdati **smjernice o kriterijima za određivanje prioriteta za nezaštićene kupce**, posebno u industriji. Smjernice će se, s jedne strane, odnositi na utvrđivanje ključnih nacionalnih i prekograničnih lanaca vrijednosti čiji bi poremećaj mogao negativno utjecati na sigurnost, opskrbu hranom, zdravlje i sigurnost u Europi i svijetu. Na temelju njih trebao bi se procijeniti i učinak na konkurentnost na različitim područjima. Komisija će olakšati i uspostavu koordiniranog **plana EU-a za smanjenje potražnje**, koji će uključivati donošenje preventivnih dobrovoljnih mjera za ograničavanje potražnje, koje bi trebale biti spremne za provedbu prije nego što zaista nastane izvanredna situacija. Taj bi plan uključivao dobrovoljne tržišno utemeljene mjere za smanjenje potrošnje poduzeća, čime bi se zajamčilo da se prednost daje opskrbi zaštićenih kupaca. Osim toga, Komisija preispituje planove pripravnosti država članica na rizike u elektroenergetskom sektoru kako bi se utjecaj mogućih poremećaja u opskrbi plinom na proizvodnju električne energije sveo na najmanju mjeru.

Zaključci

Vrijeme je da se smanji strateška energetska ovisnost Europe. Provedbom plana REPowerEU ubrzava se diversifikacija opskrbe plinom i povećava udio plina iz obnovljivih izvora, povećava se ušteda energije i elektrifikacija te se omogućuje što skorije postizanje ekvivalenta fosilnih goriva koje Europa trenutačno uvozi iz Rusije svake godine. To se može postići koordiniranim planiranjem u zajedničkom interesu i uz snažnu europsku solidarnost.

Dva su razloga za hitno smanjenje energetske ovisnosti Europe: klimatska kriza, koja se znatno pogoršala zbog ruske agresije na Ukrajinu, i ovisnost EU-a o fosilnim gorivima, koju Rusija upotrebljava kao gospodarsko i političko oružje.

Zelenom preobrazbom europskog energetskeg sustava povećat će se gospodarski rast i ojačati vodeći položaj europske industrije te će se Europi omogućiti da do 2050. postane klimatski neutralna.

Europska komisija poziva čelnike, države članice, regionalna i lokalna tijela te sve građane i poduzeća da smanje energetske ovisnosti Europe o Rusiji provedbom plana REPowerEU.